

MEMÒRIA DEL PROGRAMA ESCOLAR AMBIENTAL RE-PAPER

El projecte RE-PAPER Alt Empordà era una activitat i un servei de recollida de paper organitzat a través del Consell Comarcal de l'Alt Empordà que es va iniciar l'any 2006 i va finalitzar l'any 2019.

L'objectiu de la implantació del servei de recollida de paper era facilitar la tasca del reciclatge de paper a l'escola per augmentar el paper recollit selectivament considerant l'escola com a gran productor d'aquest residu i demostrar-ne l'efectivitat per tal de motivar el seu seguiment. Per això, juntament amb el servei de recollida es proposava:

1. Fer propostes d'educació ambiental en l'àmbit escolar en temes de gestió correcta de residus.
2. La creació d'hàbits de selecció de residus incidint tant en els costums de cada alumne com en el marc global del funcionament del centre educatiu.

El programa ha tingut doncs dos eixos principals de funcionament:

Eix pedagògic

El centre escolar adherit al programa rep propostes periòdiques d'activitats i tenia a la seva disposició un ventall de propostes pedagògiques que pot cercar en el web del programa per tal de portar a terme com a mínim una activitat trimestral relacionada amb el reciclatge de residus. El centre es compromet a entrar, trimestralment, l'activitat realitzada segons el formulari que trobarà al "seu espai" del web i aquesta activitat passarà a formar part de la base de dades d'activitats consultables per als altres centres. L'objectiu d'aquest eix és tenir una veritable base de dades de recursos i activitats feta entre tots els participants.

Eix pràctic o servei de recollida

És un programa en el qual les escoles adherides gaudien d'un sistema de recollida de paper i cartró a l'escola. Cada escola disposa d'un contenidor de paper associat (exclusiu o no) que col·loca en una ubicació adient per permetre la seva recollida pels camions de selectiva, en alguns casos a dins i altres a prop de l'escola. A les escoles de les poblacions de la comarca, la recollida es porta a terme el mateix dia que la recollida municipal, en principi un cop per setmana. Pel que fa a les escoles de Figueres, la recollida es fa el 2n i el 4t dimarts de cada mes en contenidors de 1100 litres situats a l'interior dels centres. No obstant això, cada centre dona avís quan el contenidor és ple. El contingut del contenidor a cada recollida es pesa i es pot consultar al web.

Cada escola obté un retorn en paper reciclat, en funció del paper que es reculli al contenidor blau. Els criteris per al retorn del paper reciclat s'estableixen anualment i el retorn es fa a l'inici del curs amb els resultats de recollida del

curs anterior. És criteri indispensable haver entrat tres activitats durant un curs escolar a la base de dades del web "la Col·lecció".

Els objectius del retorn en paper reciclat són:

- Incentivar l'ús del paper reciclat a l'escola.
- Presentar el residu de paper com un recurs nou si es recicla com cal.

LES PROPOSTES PEDAGÒGIQUES DEL PROGRAMA RE-PAPER

Des de l'inici del programa es va oferir als centres escolars adherits propostes pedagògiques relacionades amb el reciclatge del paper per a diferents nivells educatius. A més a més es feien accions relacionant les escoles adherides.

NOM DE L'ACTIVITAT (ANY)	PARTICIPANTS	BREU DESCRIPCIÓ
Cercavila Re-paper (19/06/2006)	9 escoles i 547 alumnes	Jornada lúdico educativa a Vilabertran. Cercavila amb capgrossos i instruments fets de residus, representació teatral i concurs de jocs de l'oca fets pels alumnes.
L'aventura de ser un paper (2006)	Totes les escoles del programa	L'activitat es desenvolupa en dues parts: la primera és una presentació d'en Pitu Tries i amb el suport de DVD es fa una transmissió de forma audiovisual i interactiva de missatges generals sobre la importància de seleccionar els residus i la manera de fer-ho. La segona part es centraria en el paper i s'inventa un conte entre tots els nens de com un paper que llencen al contenidor de reciclatge se'l poden trobar convertit en una pàgina d'un llibre a la biblioteca.
Reciclem paper (2006)	Totes les escoles del programa	Aquesta activitat sobre el reciclatge deriva de l'espectacle "La rebel·lió de les 3R" que s'està portant a terme actualment des del Consell Comarcal de l'Alt Empordà. L'objectiu de l'activitat és fer un seguiment per part dels alumnes d'aquest espectacle. Es pretén que sota la tutela del sr. Pitu Tries, els alumnes vegin l'espectacle i interactuin veient les problemàtiques del sr. Pitu Tries, i així proposin i creïn. A partir d'aquí, poden sortir noves versions de l'espectacle que poden ser imaginatives i divertides.
Qui porta els papers més molls? (2006)	Totes les escoles del programa	L'objectiu de l'activitat és recrear un concurs televisiu presentat pel personatge Pitu Tries on tres grups d'uns 10 nois/es han de plasmar l'aprenentatge i el seu coneixement en matèria del reciclatge, posant més èmfasi al paper. Aquest aprenentatge, els alumnes l'hauran d'assolir amb el dossier pedagògic amb diferents tallers que realitzaran els estudiants prèviament. Aquest concurs tindrà preguntes, visualització d'imatges, sopa de lletres, habilitat manual... No vol ser competitiu sinó que tothom aprengui coses i s'ho passi bé.
Repaper Cooperació (2006)	9 escoles	Aquest projecte tenia com a objectiu realitzar accions de cooperació amb el programa Repapel a Montevideo (Uruguay) on hi havia la idea original del tipus de programa. De les accions del projecte només es va materialitzar el retorn de part del paper del primer any a les escoles amb la donació del seu valor al programa uriguaià.
Incorporació del primer	Totes les	En aquest primer web es presentava el programa, les propostes

NOM DE L'ACTIVITAT (ANY)	PARTICIPANTS	BREU DESCRIPCIÓ
web del programa Re-paper (2007)	escoles del programa	pedagògiques, els centres escolars adherits i les activitats que es feien des d'aquests. També s'exposaven els kgrs de paper recollits i el retorn en paper reciclat.
Incorporació del butlletí electrònic de Re-paper (2008)	Totes les escoles del programa	Aquest és el sistema que utilitza el programa per anunciar als centres adherits les novetats i activitats de cada curs escolar entre 2008 i 2013.
Fira de l'intercanvi (15/11/2007)	12 centres i 270 alumnes	Fira de l'intercanvi a Castelló d'Empúries amb activitats relacionades amb l'aprenentatge de la història del comerç i el paper de l'intercanvi d'objectes per tal que siguin reutilitzats. Els alumnes completaven un àlbum d'adhesius que ells mateixos havien dibuixat i portat per intercanviar amb els altres alumnes, així com altres objectes per intercanviar a la seva classe. Es posava a l'abast de les escoles l'activitat preparada per tal que poguessin fer-la internament al centres escolars.
Nova web del mercat escolar de l'intercanvi (2007)	Totes les escoles del programa	Aquest web permetia donar d'alta els alumnes o els centres educatius per tal que poguessin penjar objectes per intercanviar amb d'altres. Podien ser joguines, llibres de text, material pedagògic...
Fira de l'intercanvi (13/10/2008)	8 centres i 391 alumnes	Fira de l'intercanvi a Figueres amb activitats relacionades amb l'aprenentatge de la història del comerç i el paper de l'intercanvi d'objectes per tal que siguin reutilitzats. Els alumnes completaven un àlbum d'adhesius que ells mateixos havien dibuixat i portat per intercanviar amb els altres alumnes, així com altres objectes per intercanviar a la seva classe. Es posava a l'abast de les escoles l'activitat preparada per tal que poguessin fer-la internament al centre escolar. <div data-bbox="1236 907 1428 1064" style="text-align: right;"> </div>
Compostatge casolà a l'escola (2009/2019)	19 escoles	Es proposa als centres escolars la incorporació d'un compostador casolà per a compostar la matèria orgànica.
Concurs del dia mundial del medi ambient (2010)	6 escoles	Premis a les activitats que es portaven a terme als centres escolars. Es realitzava durant la setmana que es celebrava el dia mundial del medi ambient.
Concurs de la setmana europea de prevenció de residus (2010)	3 escoles, 21 contes	Concurs de contes amb la creació d'un personatge que representés la prevenció de residus. D'aquest concurs en va sortir la "Residora", una rateta que acompanyava en Pitu Tries. <div data-bbox="1292 1433 1428 1556" style="text-align: right;"> </div>
Tutorització de treballs de recerca (2010-2019)	10 alumnes	Els tècnics de l'àrea de medi ambient s'ofereixen a assessorar i tutoritzar alumnes de batxillerat que realitzin treballs de recerca en els temàtiques ambientals que es treballen en aquesta àrea.
Redacció de plans de prevenció de residus a l'escola (11/2011)	1 escola	S'oferia als centres adherits el servei de redacció del Pla de prevenció de residus del centre amb les accions de prevenció de residus que es podien incorporar en els hàbits diaris de funcionament de l'escola.
Si triem Junts sona millor (2011)	20 centres	Participació de les escoles al Lipdub amb la cançó de la campanya de reciclatge a la comarca. Es posava a disposició dels centres per tal que enregistressin un vídeo a nivell intern. Vídeo disponible al youtube:

NOM DE L'ACTIVITAT (ANY)	PARTICIPANTS	BREU DESCRIPCIÓ
		https://youtu.be/DUhcXZmd4aM
Xerrada /activitat de foment de reciclatge de residus (01/2012)	16 escoles	Totes les escoles i/o instituts podien disposar d'un monitor durant 2 hores per explicar els diferents tipus de residus i el seu destí final. Aquesta activitat acabava amb un taller experimental sobre la importància de separar l'oli de cuina.
Exposició del dia mundial del reciclatge (5/2012)	2 escoles	Les escoles participants havien de realitzar treballs manuals amb elements reciclats que passaven a formar part d'una exposició pública al Consell Comarcal de l'Alt Empordà.
Representació teatral "Tria més i millor" (2013)	37 representacions	Es tracta d'una representació teatral realitzada per al conegut personatge Pitu Tries, en la qual s'intenta promoure la correcta separació dels residus.
Misteriós compostador (2012-2019)	5 escoles	Proposta pedagògica relacionada amb la incorporació d'un compostador a l'escola com a eina de gestió de la orgànica. Es realitzen 3 sessions per entendre el funcionament del compostador i el procés de compostatge.
ESCOMBRARIES: LES GRANS DESCONEGUDES (2014)	4 sessions	Xerrada de sensibilització en matèria de residus i càlcul de la composició de les escombraries.
La col·lecció (2014-2019)	Totes les escoles del programa	Es desenvolupa el web d'activitats pedagògiques d'educació ambiental per a centres escolars. Hi ha activitats públiques i provades per les escoles Re-paper. Les escoles poden entrar activitats per a convertir l'eina en una base de dades d'idees per a facilitar les programacions als mestres. El web incorpora també el contingut específic de Re-paper.
Xerrades sobre canvi climàtic a secundària (2014)	10 centres	Sessió i debat a classe de dues hores sobre canvi climàtic, els impactes i l'adaptació.
El contenidor dels somnis (2015)	4 escoles a la prova pilot	L'objectiu dels contenidors és recollir objectes en desús, el tenim identificat amb els verbs: llençar, posar, desfer-se... A l'activitat el contenidor dels somnis aquest servia per treure'n moltíssimes coses interessants. El contenidor dels somnis és un contenidor amb un recull de reptes (activitats) dividits en diferents àmbits (tipologies de residus), classificats per nivells de dificultat de manera que el professor pugui introduir al contenidor aquelles que siguin adequades a cada cicle escolar. Es va dimamitzar com a prova pilot en algunes escoles i està disponible al web: https://sites.google.com/site/elcontenidordelssomnis/home
Refta: la setmana de la ciència (2015)	8 escoles	Participació del programa re-paper amb un taller sobre eficiència energètica a la setmana de la ciència liderada pel servei educatiu de l'Alt Empordà.
Pinta i recicla (2016)	Totes les escoles del programa	Es va posar a disposició dels centres escolars un llibre de mandales relacionats amb la selecció dels residus.

NOM DE L'ACTIVITAT (ANY)	PARTICIPANTS	BREU DESCRIPCIÓ
Propostes pedagògiques relacionades amb el CTR (2018-2019)	Totes les escoles del programa	Tenint en compte el centre d'interés més novedós que és el Centre de tractament de residus, la oferta escolar d'aquest curs està dedicada al tractament de residus amb propostes pedagògiques per diferents nivells: "La roda del recurs", llibret imprès d'activitats; "La línia CTR", conte relacionat amb el centre de residus i el reciclat; i una prova pilot de visites pedagògiques i tallers relacionats amb el CTR.

ELS RESULTATS DEL PROGRAMA RE-PAPER EN NÚMEROS

Per tenir una idea de la participació i l'èxit del programa cal tenir en compte els resultats del sistema de recollida.

ANY	NOMBRE DE CENTRES ADHERITS	KGR DE PAPER RECOLLIT	PAQUETS DE PAPER RECICLAT RETORNATS
2006	12	25.446,21	34
2007	21	24.782,64	54
2008	36	24.265,03	88
2009	41	25.852,14	250
2010	50	22.283,79	255
2011	54	38.641,53	242
2012	58	37.352,95	234
2013	63	36.358,00	221
2014	62	36.001,00	327
2015	61	44.894,00	228
2016	64	67.748,00	300
2017	65	72.315,00	308
2018	66	87.806,00	99
TOTAL	66	543.746,29	2640

ELS RECURSOS ECONÒMICS

El programa Re-paper tenia tres tipus de despesa, a l'expedient de tancament del programa es va comptabilitzar d'una manera aproximada:

- El servei de recollida selectiva

La recollida selectiva és un servei on es necessita disposar i mantenir un contenidor específic que cal comprar juntament amb la resta de contenidors del servei municipal i un camió específic de recollida.

- Els recursos humans estructurals del consell comarcal

La coordinació i seguiment del programa Re-paper necessita la dedicació d'un tècnic de medi ambient en un 35% de les seves tasques, i puntualment, quan les propostes pedagògiques s'executen directament amb personal intern augmenta la dedicació.

- Les despeses de campanyes i propostes pedagògiques contractades externament per a la seva execució.

Les propostes d'activitats als centres escolars són de diferents tipus:

- Propostes que van lligades a campanyes de recollida selectiva per a la població, com a complement o com a campanya estrictament destinada a públic infantil.
- Propostes associades a projectes subvencionats parcialment per l'Agència de Residus de Catalunya.
- Propostes pagades directament pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà. La majoria d'elles de recursos pedagògics dissenyats i executats per personal de l'àrea de medi ambient.

VALORACIÓ GENERAL DEL PROGRAMA

El programa RE-PAPER del Consell Comarcal ha estat més d'una dècada en funcionament. En un inici era un programa engrescador i la facilitat d'adhesió han fet que la majoria de centres escolars hi estiguessin adherits.

A l'expedient de tancament del programa es va fer una valoració de les activitats que s'oferien. Les conclusions generals de l'informe de valoració són:

- La recollida selectiva de paper i cartró a les escoles es pot continuar realitzant amb els contenidors georeferenciats i associats a cada centre escolar. Caldrà preveure si cal incrementar els serveis de recollida selectiva a les escoles amb altres fraccions.
- El retorn en paper reciclat no és una prioritat que tingui una continuïtat quan la tendència és l'estalvi de paper i la utilització d'eines informàtiques.
- De l'eix pedagògic del programa es donarà continuïtat en dos aspectes:
 - Es mantindrà **la col·lecció** com a eix central de les propostes pedagògiques relacionades amb temes ambientals. Aquest recurs ha de dinamitzar-se per tal que sigui útil a tots els centres que encara no l'utilitzen.
 - S'ampliaran les temàtiques ambientals a treballar que s'associaran als serveis comarcals.
- S'intentarà tenir interacció amb altres programes ambientals similars dinamitzats per altres administracions com el programa Escoles Verdes, la Xarxa d'escoles per a la sostenibilitat o l'Agenda 21 escolar de Figueres.

Es redactarà un projecte amb un nou programa que inclogui:

- La línia de Formació ambiental més àmplia. S'incourà una estratègia formativa en tots els segments de població.
- Cona centre neuràlgic el futur Centre d'educació Ambiental "El Triangle"
- Nous serveis als centres escolars relacionats amb els serveis ambientals comarcals.
- Caldrà treballar amb els Objectius de desenvolupament sostenible i l'aprenentatge per competències.
- Les propostes pedagògiques es relacionaran amb el currículum i les competències bàsiques.